

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ІСТОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
підготовки бакалавра

**Силабус освітнього компонента «ІСТОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ОПОДАТКУВАННЯ»** підготовки бакалавра

Розробник: Анна САФАРОВА, доцент кафедри обліку і оподаткування,
кандидат економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми
Облік і оподаткування

Анна САФАРОВА

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри обліку і
оподаткування**

протокол № 9 від 5 січня 2026 р.

Завідувач кафедри:

Ірина САДОВСЬКА

I. Опис навчального освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	D Бізнес, адміністрування та право D1 Облік і оподаткування Облік і оподаткування Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 3
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год.
		Практичні 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
Мова навчання	Українська	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові – Сафарова Анна Таджидінівна
 Науковий ступінь – кандидат економічних наук
 Вчене звання – доцент
 Посада – доцент кафедри обліку і оподаткування
 Контактна інформація: +38-050-674-35-63, Safarova.Aнна@vnu.edu.ua
 Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента.

Силабус вибіркового освітнього компонента складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня.

Освітній компонент «Історія бухгалтерського обліку та оподаткування» спрямований на формування у здобувачів бакалаврського рівня цілісного уявлення про еволюцію облікової думки, становлення та розвиток систем бухгалтерського обліку й оподаткування у світі та в Україні. Освітній компонент розкриває ключові етапи розвитку облікових практик — від найдавніших форм фіксації господарських операцій до сучасних концепцій та стандартів фінансової звітності. Особлива увага приділяється трансформації функцій обліку, впливу економічних, соціальних і правових чинників на формування систем оподаткування, а також ролі історичного досвіду у вдосконаленні сучасної обліково-аналітичної практики. Вивчення курсу сприяє розвитку критичного мислення та здатності оцінювати тенденції розвитку обліково-податкової системи в умовах глобалізації.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння історичних етапів розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування, закономірностей трансформації методів обліку, виникнення та становлення податкових систем, а також ролі історичного досвіду у формуванні сучасної обліково-аналітичної практики.

Вивчення освітнього компонента передбачає вирішення таких основних завдань:

- розкрити історичні передумови виникнення обліку та оподаткування у різних цивілізаціях;
- охарактеризувати основні етапи розвитку бухгалтерського обліку в світі й Україні;
- проаналізувати еволюцію податкових систем і механізмів їх побудови;
- узагальнити внесок науковців та шкіл обліку в розвиток облікової науки;
- сформувати здатність застосовувати історичний досвід для розуміння сучасних тенденцій у бухгалтерському обліку й оподаткуванні;

- навчити оцінювати вплив економічних, політичних і правових чинників на трансформацію облікових систем;
- розвинути навички інтерпретації історичних джерел, порівняльного аналізу розвитку обліку різних періодів;
- розвивати критичне мислення щодо еволюції методології обліку;
- формувати здатність обґрунтовувати зв'язок історичних подій із сучасними обліковими та податковими практиками;
- сприяти усвідомленню значення історії для професійної ідентичності бухгалтера.

3. Soft skills.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі вищої освіти набувають таких soft skills:

- уміння аналізувати історичні події й факти в контексті розвитку обліку та оподаткування;
- здатність формувати обґрунтовані висновки на основі порівняння різних історичних моделей і практик;
- навички систематизації інформації та формування аргументованих аналітичних висновків;
- здатність застосовувати історичні знання для формування нових підходів до сучасних облікових і податкових проблем;
- генерування нестандартних ідей і рішень у професійних ситуаціях;
- розуміння ціннісних засад професії бухгалтера через історичну перспективу;
- формування відповідального ставлення до прийняття рішень у сфері обліку й оподаткування.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Тема 1. Витоки бухгалтерського обліку та оподаткування в найдавніших цивілізаціях	30	2	4	22	2	РЗ/К (10), Т (10) / 20 балів
Тема 2. Розвиток обліку та податків у середньовіччі та періоді Відродження	30	2	4	22	2	РЗ/К (10), Т (10) / 20 балів
Тема 3. Формування наукових шкіл бухгалтерського обліку (XIX – початок XX ст.)	30	2	4	22	2	РЗ/К (10), Т (10) / 20 балів
Тема 4. Історія розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні	30	2	4	22	2	РЗ/К (10), Т (10) / 20 балів
Тема 5. Глобальні тенденції та сучасні трансформації обліку і оподаткування	30	2	4	22	2	РЗ/К (10), Т (10) / 20 балів
Залік						100
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

*Форма контролю: Т – тести, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота охоплює підготовку до аудиторних (практичних) занять, опрацювання лекційного матеріалу, самостійне вивчення окремих тем і питань, виконання практичних завдань, а також підготовку до всіх форм контролю. Результати самостійної роботи оцінюються в межах поточного контролю навчальних досягнень.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. Основні принципи організації поточного й підсумкового контролю знань здобувачів освіти розкриті у [Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки](#).

Політика викладача щодо здобувача освіти ґрунтується на засадах ефективної співпраці. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених освітнім компонентом, заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Пропущені заняття відпрацьовувати під час консультацій. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний план навчання) навчання може відбуватись в онлайн формі з використанням системи Moodle, Office 365 (Teams) за погодженням із викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності визначена [Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Терміни виконання практичних робіт, самостійної роботи викладач повідомляє на перших заняттях або прописує на інтернет-платформі курсу. Письмові роботи, які виконуватимуться з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. Результати навчання, здобуті шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки на основі [Порядку визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки](#).

Результати навчання можуть бути визнані за умови їх відповідності програмним результатам навчання, визначеним силабусом освітнього компонента, за результатами подання підтвердних документів (сертифікатів, свідоцтв, програм курсів, портфоліо виконаних робіт тощо) та їх експертної оцінки викладачем і відповідною комісією.

Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги, майстер-класи, наукові публікації, науково-дослідна робота, робота у наукових гуртках, індивідуальні завдання, що поглиблюють навчальний матеріал освітньої компоненти, навчання на таких платформах як: Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn та інших) в обсязі, що загалом не перевищує 10% від загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На бакалаврському рівні це не більше ніж 6 кредитів.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачам освіти можуть бути присуджені додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю (максимум 15 балів) за такі види робіт: опублікована наукова стаття у фахових виданнях України чи рецензованих закордонних журналах – 10 балів; публікація тез – з виступом на конференції 5 балів, без виступу – 3 бали; підготовка та участь у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт, конкурсі дипломних і магістерських робіт – 7 балів; перемога у всеукраїнському етапі предметних олімпіад, всеукраїнському та міжнародних конкурсах студентських наукових робіт – 15 балів; подача проектних заявок на участь в студентських програмах обміну, стипендійних програмах, літніх та зимових школах тощо – 7 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання видів робіт, які передбачені силабусом ОК. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів.

Семестровий залік викладач виставляє за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом ОК. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються.

Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Залік під час ліквідації академічної заборгованості викладач виставляє за результатами виконання тестових завдань (максимум 100 балів).

Перелік питань до заліку

1. Предмет і завдання історії бухгалтерського обліку.
2. Основні джерела вивчення історії обліку та оподаткування.
3. Витоки ведення обліку в найдавніших цивілізаціях.
4. Особливості обліку в Давньому Єгипті та Месопотамії.
5. Облікові практики у Давньому Китаї та Індії.
6. Роль античних держав у розвитку облікових процедур і контролю.
7. Первинні форми оподаткування в давніх державах.
8. Характеристика обліку в середньовічній Європі.
9. Розвиток торгових книг і реєстрів у добу Середньовіччя.
10. Виникнення подвійного запису та внесок Луки Пачолі.
11. Особливості італійської школи бухгалтерського обліку.
12. Розвиток банківського та торгового обліку в період Відродження.
13. Формування системи державного фінансового контролю у ранніх монархіях.
14. Облік під час промислової революції: нові потреби та методи.
15. Витоки калькулювання собівартості та управлінського обліку.
16. Професіоналізація бухгалтерської діяльності у XIX ст.
17. Німецька школа бухгалтерського обліку: особливості і представники.
18. Англо-саксонська традиція обліку та її вплив на сучасні стандарти.
19. Виникнення аудиту та перших аудиторських інститутів.
20. Передумови появи національних стандартів бухгалтерського обліку.
21. Особливості бухгалтерського обліку у Київській Русі.
22. Розвиток облікових практик на українських землях у період Речі Посполитої.
23. Облік у період під владою Російської імперії та Австро-Угорщини.
24. Становлення бухгалтерського обліку в Україні у першій половині XX ст.
25. Особливості системи бухгалтерського обліку в СРСР.
26. Уніфіковані форми обліку радянського періоду: переваги й недоліки.
27. Реформування обліку в Україні після 1991 року.
28. Основні етапи податкових реформ в Україні в 1990–2020-х роках.
29. Еволюція податкової системи світу: ключові історичні моделі.
30. Міжнародні організації у сфері бухгалтерського обліку та їх роль.
31. Історія становлення міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS).
32. Порівняння національної та міжнародної моделей обліку: історичний контекст.
33. Історичні передумови створення ініціативи BEPS (OECD).
34. Розвиток цифрових технологій у бухгалтерському обліку.
35. Впровадження XBRL: історія та значення для звітності.
36. Цифровізація адміністрування податків: світовий і український досвід.

37. Роль історичного досвіду у формуванні сучасної облікової методології.
38. Історичні уроки регулювання обліку та оподаткування в умовах криз.
39. Вплив глобалізації на розвиток бухгалтерської професії.
40. Можливі напрями розвитку бухгалтерського обліку та оподаткування в майбутньому.

Шкала оцінювання

Оцінювання результатів складання підсумкового контролю у вигляді заліку здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань за 100-бальною шкалою з переведенням у лінгвістичну оцінку.

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені силабусом, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, теоретичний зміст курсу не освоєний, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених силабусом завдань не виконано або містять грубі помилки.

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бардаш С. В., Герасименко Т. В. Історія бухгалтерського обліку: сучасний контекст викладання. Київ: КНЕУ, 2020. 184 с.
2. Гриценко О. А. Еволюція бухгалтерського обліку: традиції та сучасні тенденції. Київ: КНЕУ, 2022. 256 с.
3. Дорош Н. І., Москалюк Г. О. Історія бухгалтерського обліку та контролю. Львів: Новий Світ, 2021. 232 с.
4. Журавель С. В. Розвиток податкових систем у ХХ–ХХІ ст.: глобальні тренди. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 318 с.
5. Карпенко О. В. Становлення та розвиток державного фінансового контролю: історичний аспект. Одеса: Астропринт, 2019. 215 с.
6. Кірейцев Г. Г. Концепції бухгалтерського обліку в умовах трансформації економіки. Київ: КНЕУ, 2021. 304 с.
7. Коцупатрий М. М., Грищенко О. В. Методологія обліку: історичний розвиток і сучасність. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 290 с.
8. Литвин О. М. Податкові системи світу: історичні витоки та модернізація. Київ: Знання, 2021. 352 с.
9. Мазур О. Є. Цифровізація обліку: еволюція, тенденції, перспективи. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2022. 198 с.
10. Пилипенко А. А. Бухгалтерський облік в Україні: історія реформування. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 264 с.
11. Романенко О. Р. Податкова політика України: розвиток та виклики. Київ: КНЕУ, 2022. 388 с.

12. Савченко В. Ф. Історія економіки та фінансів: світовий вимір. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
13. Теличко О. М. Розвиток аудиту: історичні джерела та сучасна практика. Київ: КНЕУ, 2020. 220 с.
14. Федосов В. М., Кравченко І. І. Податки та фіскальна політика: історичний погляд. Київ: Знання, 2023. 340 с.
15. Шигун М. М. Історія звітності: від паперових реєстрів до XBRL. Київ: КНЕУ, 2021. 176 с.
16. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://mof.gov.ua/>
17. IFRS Foundation. Офіційний ресурс міжнародних стандартів. Режим доступу: <https://www.ifrs.org/>